

Guía Docente

Datos Identificativos					2016/17
Asignatura (*)	Técnicas cualitativas para a análise dos discursos e as realidades sociais	Código	615525008		
Titulación	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria				
Descriptorios					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6	
Idioma	CastelánGalego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Pedagogía e DidácticaSocioloxía e Ciencia Política da Administración				
Coordinación	Oso Casas, Laura	Correo electrónico	laura.oso@udc.es		
Profesorado	García Cabeza, Belen Golías Pérez, Montserrat Oso Casas, Laura	Correo electrónico	belen.garcia.cabeza@udc.es montserrat.golias@udc.es laura.oso@udc.es		
Web					
Descrición xeral	Coñecemento da investigación cualitativa e o seu deseño e aplicación no campo da investigación e da intervención social. Aproximación ás diferentes técnicas de investigación cualitativa e a posterior análise dos discursos extraídos.				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	CE1 - Determinar as dimensións e categorías axeitadas para o diagnóstico e a análise científica das situacións de exclusión social.
A2	CE2 - Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos vixentes na análise da exclusión.
A3	CE3 - Diseñar e desenvolver procesos de observación e documentación para o estudo das políticas e os sistemas de benestar social.
A4	CE4 - Recompilar e interpretar a información suficiente para chegar a diagnósticos fiables sobre os riscos de exclusión e os factores de vulnerabilidade social.
B1	CB1 - Demostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.
B2	CB2 - Aplicar e integrar os coñecementos a contornos e problemas emerxentes e indefinidos, na práctica investigadora e profesional.
B3	CB3 - Seleccionar o marco científico adecuado para avaliar as evidencias dispoñibles e postular hipóteses razoadas sobre a avaliación previsible dos feitos sociais estudados.
B4	CB4 - Identificar os dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora.
B5	CB5 - Comunicar con claridade os coñecementos e problemas científicos sobre os que se traballa tanto a un público non experto como de especialistas.
B6	CB6 - Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade para ser orixinais no desenvolvemento e/ou a aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B7	CB7 - Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B9	CB9 - Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B11	CB11 - Participar en proxectos de investigación e colaboracións científicas no ámbito da exclusión social, en contextos interdisciplinares e de transferencia de coñecementos.
B12	CB12 - Manter responsabilidade e compromiso co desenvolvemento profesional continuo de forma autónoma.
B13	CX1 - Comprender e integrar coñecementos complexos para traducilos en propostas de investigación e programas de intervención en contextos sociais problemáticos.
B14	CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.

B15	CX3 - Diseñar, aplicar e avaliar proxectos de investigación en ciencias sociais relacionados cos procesos e as situacións de exclusión social.
B16	CX4 - Dirixir e coordinar equipos de investigación e profesionais de carácter multidisciplinar que traballen nos principais ámbitos da exclusión social.
B17	CX5 - Elaborar e defender informes, proxectos e memorias no campo das ciencias sociais.
B18	CX6 - Valorar a adecuación das distintas ferramentas teóricas, metodolóxicas e técnicas ás preguntas e os obxectivos específicos formulados sobre a realidade social e as políticas sociais.
B19	CX7 - Dar respostas innovadoras e orixinais ante situacións problemáticas emerxentes relacionadas coa exclusión social.
B20	CX8 - Aplicar a perspectiva comparada na comprensión das problemáticas sociais e das respostas e solucións políticas.
B21	CX9 - Aplicar unha perspectiva interdisciplinar na análise e a valoración de problemáticas de exclusión e políticas sociais de inclusión e cohesión.
B22	CX10 - Recoñecer e valorar os xuízos de valor e as evidencias nos argumentos que sosteñen as descrições e políticas sobre a realidade social.
C1	CT1 - Reflexionar, chegar a conclusións e propoñer solucións a través do traballo en equipo.
C2	CT2 ? Desenvolver a actividade profesional con comodidade en contextos internacionais e de diversidade cultural.
C3	CT3 - Asumir o reto da interdisciplinidade no desenvolvemento do traballo investigador e profesional.
C4	CT4 - Comprometerse cun exercicio profesional e unha perspectiva investigadora que incorporen a dimensión participativa.
C5	CT5 - Aplicar un razoamento crítico na reflexión teórica e no desenvolvemento práctico do traballo profesional e investigador.
C6	CT6 - Expresarse correctamente, de forma oral e escrita, nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma de Galicia.
C7	CT7 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e a comunicación necesarias para o exercicio profesional e para a aprendizaxe continuada e autónoma.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Coñecer as diversas estratexias de deseño de investigación cualitativa para seleccionar a máis adecuada e pertinente	AM3	BM3 BM7 BM13 BM15 BM18	CM1 CM2 CM3 CM5
Diseñar unha investigación cualitativa aplicada á investigación e á intervención social	AM2 AM4	BM1 BM2 BM3 BM4 BM7 BM15 BM18	CM1 CM2 CM3 CM4 CM5 CM6
Pór en práctica as principais técnicas de investigación cualitativa (entrevista en profundidade, grupos de discusión, historias de vida e observación)	AM3 AM4	BM2 BM7 BM15 BM18	CM1 CM5 CM6

Analizar e interpretar os resultados dunha investigación cualitativa nas súas diferentes vertentes e convertelos en información útil para a toma de decisións no campo da intervención social.	AM1 AM2 AM4	BM1 BM6 BM7 BM12 BM14 BM15 BM16 BM19 BM20 BM21 BM22	CM5 CM7
Coñecer o uso das novas tecnoloxías na análise cualitativa		BM6 BM11 BM19	CM5 CM7
Preparar documentos e informes	AM3 AM4	BM4 BM5 BM7 BM9 BM11 BM15 BM17	CM1 CM5 CM6

Contidos	
Temas	Subtemas
TEMA 1. INTRODUCCIÓN SOBRE METODOLOXÍA E TÉCNICAS CUALITATIVAS NAS CCSS.	- Historia, xénese e desenvolvemento da investigación nas Ciencias Sociais. - Paradigmas e perspectivas na investigación Cuantitativa vs. Cualitativa. - A metodoloxía cualitativa aplicada á intervención social.
TEMA 2. CARACTERÍSTICAS E ELEMENTOS DO DESEÑO CUALITATIVO.	- O debate en torno ao deseño cualitativo. - A flexibilidade do deseño cualitativo. - Os elementos do deseño cualitativo: ámbitos temporais, espaciais e tamaño da unidade de análise. - As decisións do deseño: delimitación das unidades, selección e características das unidades de análise.
TEMA 3. TÉCNICAS E ESTRATEXIAS DE INVESTIGACIÓN CUALITATIVA.	As diferentes técnicas de investigación cualitativa, a súa elección, deseño e aplicación: - Entrevistas en profundidade. - Historias de vida. - Relatos biográficos. - Grupos de discusión. - Observación.
TEMA 4. METODOLOXÍA DE ANÁLISE CUALITATIVA. ANÁLISE CRÍTICA DO DISCURSO.	- Introducción á Análise Crítica do Discurso. - Características da Análise Crítica do Discurso. - Técnicas, deseño e interpretación do discurso. - Diferentes tipos de discursos.
TEMA 5. A ANÁLISE CUALITATIVA DE DISCURSOS.	- A teoría da argumentación como método de análise. - O discurso persuasivo como obxecto de estudo. - A análise do discurso mediático. - A análise do discurso político.

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Discusión dirixida	A1 A2 A4 B3 B4 B6 B16 B20 B21 C1 C6	12	16	28
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 B5 B7 B9 B13 B14 B15 B17 B18 B19 C4 C5 C6 C7	5	45	50
Lecturas	A1 A2 A3 A4 B1 B4 B6 B11 B12 B17 B18 C1 C2	1	30	31
Presentación oral	A1 A3 B1 B2 B3 B5 B9 B13 B14 B15 B17 B22 C1 C6 C7	3	5	8
Sesión maxistral	A1 A2 A3 B3 B4 B11 B12 B16 C1 C2 C3	22	9	31
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Discusión dirixida	Levarase a cabo en clase unha discusión dirixida sobre a base das lecturas recomendadas polas profesoras. Para o alumnado en modalidade online ou con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención da asistencia, se porán a disposición as lecturas a través de Moodle.
Traballos tutelados	Realizarase un traballo tutelado que consistirá no deseño dalgunha técnica de investigación cualitativa, así como a súa posta en práctica e a interpretación dos resultados do material empírico recompilado. O traballo será explicado na aula e subiranse as instrucións concretas sobre a realización do mesmo en Moodle. No caso de alumnado da modalidade en liña ou con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao inicio do curso un calendario específico de titorías compatibles coa súa dedicación e asistencia. As titorías poderán levarse a cabo de maneira virtual (Skype ou correo electrónico).
Lecturas	As profesoras entregarán unha selección de lecturas que o alumnado deberá revisar e comentar/debatir posteriormente na aula. Para o alumnado en modalidade online ou con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención da asistencia, se porán a disposición as lecturas a través de Moodle.
Presentación oral	O traballo tutelado (deseño, posta en práctica e interpretación de resultados) será presentado oralmente e discutido en clase. Para os estudantes en modalidade online, será presentado vía Skype
Sesión maxistral	As profesoras introducirán os diferentes contidos da materia nas clases maxistras que serán participativas e motivarán o debate. Los contenidos impartidos polas profesoras estará a disposición a través de Moodle.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	1. Levarase a cabo un seguimento personalizado dos traballos tutelados a realizar polo alumnado, tanto nas sesións de traballo que se desenvolvan na aula, como no horario oficial de titorías. 2. No caso de alumnado da modalidade en liña ou con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao inicio do curso un calendario específico de titorías compatibles coa súa dedicación e asistencia. As titorías poderán levarse a cabo de maneira virtual (Skype ou correo electrónico). O material de traballo facilitado na clase incorporarase a plataforma virtual da materia (Moodle)

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A4 B1 B2 B3 B5 B7 B9 B13 B14 B15 B17 B18 B19 C4 C5 C6 C7	Consistirán no deseño dunha técnica de investigación cualitativa, a súa posta en práctica e a análise e interpretación dos resultados do material empírico obtido.	80
Presentación oral	A1 A3 B1 B2 B3 B5 B9 B13 B14 B15 B17 B22 C1 C6 C7	Presentación oral e discusión do traballo tutelado de investigación na aula.	20

Observacións avaliación

A avaliación do alumnado da modalidade en liña ou con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia será igual que a do alumnado con dedicación completa. A presentación oral do traballo tutelado poderá desenvolverse no horario oficial de titorías de maneira presencial ou virtual. Na 2ª oportunidade, os criterios de avaliación serán os mesmos que os propostos para a 1ª convocatoria.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Alonso, L.R. (1988). Entre el pragmatismo y el pansemilogismo. Notas sobre los usos (y abusos) del enfoque cualitativo en Sociología. REIS, 45, 157-173.
 - Alonso, L.R. (1994). Sujeto y discurso: el lugar de la entrevista abierta en las prácticas de sociología cualitativa (pp. 225-240). En J.M. Delgado y J. Gutiérrez (coord). Métodos y técnicas cualitativas de investigación en CC.SS.
 - Borrás, V. López, P. y Lozares, C. (1999). La articulación entre lo cuantitativo y lo cualitativo: de las grandes encuestas a la recogida de datos intensiva. QÜESTIÓ, Quaderns d'Estadística i Investigació Operativa, 23 (3), Segona època, 525-541.
 - Corbetta, P., & Fraile Maldonado, M. (2003). Metodología y técnicas de investigación social. Madrid: McGraw-Hill.
 - Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). The Sage handbook of qualitative research (4th ed.). Thousand Oaks: Sage.
 - Delgado, J.M y Gutiérrez, J (coord) (1994). Métodos y técnicas cualitativas de investigación en Ciencias Sociales. Madrid: Síntesis.
 - García Ferrando, M., Ibáñez, J., & Alvira Martín, F. (1986). El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación. Madrid: Alianza.
 - Gutiérrez, J. (2008). Dinámica del grupo de discusión. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
 - Ibáñez, J. (1992). Más allá de la sociología: El grupo de discusión: Teoría y crítica (3ª ed.). Madrid: Siglo XXI.
 - Jorge Sierra, E. (2003). Nuevos elementos para la reflexión metodológica en sociología. Del debate cuantitativo/cualitativo al dato complejo. Papers, 70, 57-81.
 - King, G., Verba, S., & Keohane, R. O. (2000). El diseño de la investigación social. La inferencia científica en los estudios cualitativos. Madrid: Alianza.
 - Krueger, R. (1991). El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada. Madrid: Pirámide.
 - Lozares, C, Martín, A. López, P. (1998). El tratamiento multiestratégico en la investigación sociológica. Papers, 55, 27-43.
 - Murillo, S. (2006). Detectives y camaleones: el grupo de discusión. Una propuesta para la investigación cualitativa. Madrid: Talasa.
 - Sarabia, B (1997). Metodología cualitativa en España. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
 - Trinidad, A. Carrero, V y Soriano, R (2006). Teoría fundamentada "grounded theory" : la construcción de la teoría a través del análisis interpretacional. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
 - Valles Martínez, M. (1997 (2003 reimp.)). Técnicas cualitativas de investigación social: reflexión metodológica y práctica profesional. Madrid: Síntesis.
 - William, E. (2007). The case study handbook: how to read, discuss, and write persuasively about cases. Boston, Mass.: Harvard Business School Press.
 - Conde Gutiérrez del Alamo, F. (2009). Análisis sociológico del sistema de discursos. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
 - van Dijk, T.A. (2009). Discurso y poder. Barcelona: Gedisa.
 - Kvale, S. (2011). Las entrevistas en investigación cualitativa. Madrid: Morata.
- NOTA: Esta bibliografía é susceptible a modificacións a medida que avanza o curso académico. Realizarase unha selección de títulos da listaxe final que será de lectura obrigatoria.

Bibliografía complementaria	- Coppedge, M. (2012). Democratization and research methods. New York: Cambridge University Press.- Creswell, John W (1994). Research design: qualitative and quantitative approaches. Thousand Oaks: Sage.- Goulding, Ch. (2002). Grounded theory: a practical guide for management, business and market researchers. London: Sage.- Krueger, R. A. (1997). Developing questions for focus groups. London: Sage.- Krueger, R. A. (1997). Analyzing & reporting focus group results. London: Sage.- Locke, K.D. (2001). Grounded theory in management research. London: Sage.- Morgan, D.L. (1997). Planning focus groups. London: Sage.- Morgan, D.L. (1998). The focus group guidebook. London: SAGE.- Morse, J. (ed) (1994). Critical issues in qualitative research methods. London: Sage.- Nagy Hesse-Biber, Patricia Leavy (eds) (2006). Emergent methods in social research. Thousand Oaks, California: Sage- Silverman, D. (1993). Interpreting qualitative data: methods for analysing talk, text and interaction. London: Sage.- Strauss, A. y Corbin, J. (1990). Basics of Qualitative Research. London: Sage.- Wertz, F. J. (2011). Five ways of doing qualitative analysis: Phenomenological psychology, grounded theory, discourse analysis, narrative research, and intuitive inquiry. New York: Guilford Press.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Deseño de proxectos e traballos de investigación/615525029

Traballo Final de Mestrado (TFM)/615525031

Observacións

Ao ser unha materia de carácter obrigatorio será cursada por todo o alumnado matriculado no mestrado. Os requisitos de acceso son os xerais de admisión no mestrado.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías